

Казка про Аладдіна і чарівну лампу (арабська казка) (стислий переказ)

Автор Невідомий

Стислий переказ скорочено. Авторські права на переказ належать Укрлібу

У далекому східному місті жив бідний кравець зі своєю дружиною й сином на ім'я Аладдін. Хлопець ріс непосидючим і вразливим до спокус вулиці: майстерня батька з її нитками, мірками і голками була для нього в'язницею. Коли батько намагався навчити його ремесла, той вислизав до ровесників і пропадав у дворах та на базарі. Від розпуки батько захворів і помер, а мати, продавши майно, стала прясти бавовну, щоб хоч якось прожити з "неприкаяним" сином.

Минуло кілька років. Якось до гурту хлопчаків, де стояв і Аладдін, підійшов подорожній у дорогому вбранні. Він уважно придивлявся до облич, розпитав одне-двоє і, нарешті, підійшов до Аладдіна: назвався братом покійного батька, "дядьком" з далеких країв Магрибу. Сльози, обійми, щедрі монети — хлопець повірив, а згодом і мати, хоч і з пересторогою: справжніх родичів у чоловіка ніколи не було. Незнайомець обіцяв подбати про племінника: "Не голка й наперсток, а купецька справа, шовки, спеції, гідне життя". Наступного дня він одяг Аладдіна у розкішні шати, повів у лазню, показав базари, крамниці, хвали-великі палаци. Після кількох таких прогулянок "дядько" вивів хлопця далеко за місто — "подихати садом і подивитися на замиські дива".

Вони ввійшли у безлюдний зелений яр, де подорожній розклав вогонь, кинув у полум'я порошок і заговорив незрозумілими словами. Земля загуркотіла й розійшлася, відкривши мармурову плиту з мідним кільцем. "Лише ти, — прошепотів він Аладдінові, — син такого-то і онук такого-то, зможеш підняти плиту. Там — скарбниця. Не чіпай золота й срібла, принеси тільки невеличку стару лампу, погаси її і подай мені. Усе — для твого щасливого майбуття". На палець хлопцеві він надів перстень: "На випадок небезпеки".

Стислий переказ скорочено. Авторські права на переказ належать Укрлібу

Аладдін сказав передбачені імена, підняв плиту й спустився сходами в підземелля. Мав пройти чотири кімнати — три повні скарбів і четверту, що вела у сад із дивними деревами: замість плодів на них сяяли рубіни, смарагди, сапфіри. Далі, у склепінні, висіла кіптявава лампа. Хлопець погасив її, сховав за пазуху, а дорогою назад не втримався і назбирав самоцвітів — повні кишені, пояс, за пазуху.

Біля виходу, коли залишався останній високий східець, ноги підломилися — надто обтяжений був тими "плодами". Аладдін покликав на допомогу. Але "дядько" не подавав руки, натомість вимагав лампу. Хлопець інстинктивно відмовив. У ту ж мить чаклун з лютим шепотом кинув у жар нову жменю порошку: ґрунт стряснувся, плита грюкнула — хід зачинився. Маґрібінець, переконаний, що хлопець приречений, зник у пустелі. Так відкрилася правда: це був чужинець-чаклун, а не родич.

У темряві підземелля Аладдін ридав, поки випадково не потер перстень — і перед ним постала величезна постать джина персня: "Я слухаюсь того, хто носить мене". "Виведи мене звідси", — прохрипів хлопець. За мить він опинився на поверхні. Діставшись додому, він розповів все матері. Та вже наступного дня їх наздогнало інше лихо — голод. Не маючи що продати, мати взялася терти лампу піском — і з лампи, в клубах диму, виріс новий джин, незрівнянно могутніший: "Раб лампи перед тобою. Накажи!" На слова Аладдіна "їжі!" у них на столі з'явився срібний столик із дванадцятьма стравами, келихами, вином, хлібом. Цього вистачило на два дні. Потім хлопець почав потроху продавати срібні тарелі: спершу необачно за безцінь пройдисвітові, а далі — чесному ювеліру за справедливу ціну. Життя налагоджувалося, а Аладдін тягнувся до розумних людей, придивлявся до торгів, виробів, коштовностей. Так він збагнув справжню ціну "садових плодів": то були самоцвіти небаченої якості.

Тим часом містом прокотилася звістка: царівна Бадр аль-Будур вирушає до лазні. Вулиці перекрили, але юнакові так запала в душу її слава, що він сховався біля входу і миттю побачив її лик — і пропав: кохання миттєво охопило серце. Вдома він заявив матері: "Піди до царя й посватай мене до його дочки". Це звучало божевіллям, проте він викотив на порцеляновий таріль гірку найкращих самоцвітів: нехай це буде дар. Сім днів мати марно чекала в палаці, поки цар, зачарований небаченим даром, не велів покликати жінку. Він довго вдивлявся у сяйво каменів, а візир визнав: "І в царській скарбниці такого нема". Цар, захоплений, дав слово: "Через три місяці — шлюб". Та візир обпікся заздрістю: цар давно пообіцяв царівну його синові.

Минуло трохи часу — і мати дізналась: нині царівна виходить заміж за візиревого сина. Син зомлів, але скоро згадав про лампу. Увечері він наказав джинові: "Принеси сюди молодих". За мить візирів спадкоємець опинився в мерзлому льосі, а царівна — у світлиці Аладдіна. Юнак поклав між ними меч і провів ніч, не торкнувшись її; на світанку джин повернув обох у палац. Наступної ночі все повторилося: жених знову промерз, наречена — знову відпочивала під захистом меча. Візирів син, ладний від страху кинутись утікачем, благав батька розірвати шлюб. Цар, почувши і дочку, і юнака, погодився. Минув рівно обіцяний царем термін — і мати Аладдіна знову стала перед тронем. Щоб "виграти час" і, як йому здавалось, відкараскатися, візир порадив цареві висунути непереборні умови: сорок золотих тарелів, доверху засипаних самоцвітами, і сорок пар рабів та невільниць в ошаті, із вишуканою зброєю.

Наказ джину — і вже виряджена пишна процесія стоїть у дворі Аладдіна. Цар остовпів: "Хоч сьогодні весілля!" Юнак попросив день "на дім для нареченої". Вночі за наказом лампи виріс палац із білого мармуру, з залами, що сяяли золотом, перлами,

мозаїками. Вранці місто не вірило очам. Весілля прогриміло на всю країну: музики, ласощі, танці, дари бідним. Аладдін став улюбленцем народу — щедрим, справедливим, лагідним до слабких, суворим до неправди; у державних справах — першим радником царя.

Та в далеких краях чаклун із Магрибу не забув про лампу. Вирахувавши за зорями долю "хлопчиська", він збагнув: той завдячує всьому лампі. Довідався також, що лампа часто лежить у покоях, а не при господарі. Тоді він вигадав підступ: замовив десяток новеньких ламп і, на посміх людям, ходив вулицями, вигукуючи: "Обміню старі лампи на нові!" Це чути було й у палаці. Одній невільниці згадалося: у покоях господаря справді стоїть "якась стара". Царівна, усміхнувшись, веліла: "Виміняй!" Так чарівна лампа перейшла до чаклуна — і в ту ж ніч він потер її: "Перенеси мене і весь палац з усім усередині у мою країну!" Раб лампи підкорився.

Стислий переказ скорочено. Авторські права на переказ належать Укрлібу

На світанку цар із жахом побачив порожнечу там, де стояв палац з дочкою й зятем. У розпачі він наказав привести Аладдіна (той повертався з полювання й нічого не знав). Розлючений правитель велів стратити його, але народ здійняв бунт — усі любили юнака. Візир остудив палаючий гнів: "Дайте йому термін і умову — поверни дочку". Цар призначив сорок днів. Два дні Аладдін сидів німив, на третій згадав про перстень і наказав джинові персня: "Віднеси туди, де нині мій палац". За мить він стояв у чужому місті Магрибу, під знайомими мармуровими стінами. Потайна невільниця помітила його з вікна, і царівна, коли чаклуна не було, впустила чоловіка. Вона, плачучи, розповіла: "Той з'являється щодня, вмовляє забути тебе, лампу носить за пазухою". Аладдін миттю склав план.

Він змінився у вбрання простолюда, купив на базарі дурман, і домовився з дружиною: бути привітною, запросити ворога на вечерю, щедро підливати йому вина, а в останній келих — непомітно сипнути порошку. Коли чаклун, п'яніючи від її прихильності, впав долілиць, Аладдін увійшов потайними дверима і зніс йому голову одним ударом. У кімнаті він відшукав лампу, потер її — і звелів: "Поверни наш палац туди, де він стояв". Наступного світанку люди (і цар) з полегкістю побачили диво-палац на колишньому місці; царівна — вдома, зятя — живий і переможець. Свято радості знову наповнило місто.

Відтоді Аладдін і Бадр аль-Будур жили в мирі й злагоді. Молодий володар не розгубив людяності, пам'ятав голод і безпритульність, дбав про справедливий суд і простих людей; лампу тримав не як забавку сили, а як засіб допомоги і порятунку. А казка нагадує: найбільша магія — у сміливості серця, вірності коханню і розумі, що не піддається ані підкупу, ані чарам.

Стислий переказ скорочено. Авторські права на переказ належать Укрлібу